

Osastrategia

Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Puolustushallinnon materiaalipolitiikka

Sisällysluettelo

Materiaalipoliittisen strategian linjaukset ja toimenpiteet.....	1
1 Materiaalipoliitiikan strateginen tavoitetilä.....	2
2 Uudistamisen lähtökohtana muutos	4
3 Sotilaallisen huoltovarmuuden turvaaminen ¹	6
4 Kehittämishjelmat ja hankkeet	8
5 Hankinnat	10
6 Puolustus- ja turvallisuusteollisuus	13
7 Tutkimus- ja teknologiatoiminta	15
8 Kansainvälinen materiaaliyhteistyö.....	18

Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Eteläinen Makasiinikatu 8

PL 31, 00131 HELSINKI

www.defmin.fi

Kuvat: Puolustusvoimat

Taitto: Tiina Takala/puolustusministeriö

ISBN: 978-951-25-2226-2 pdf

MATERIAALIPOLIITTISEN STRATEGIAN LINJAUKSET JA TOIMENPITEET

1. Puolustusmateriaalihankintoihin kohdennetaan noin kolmasosa puolustusbudjetista ja materiaalin elinkaaren aikaiseen käyttöön ja ylläpitoon riittävä osa.
 - » Puolustusmateriaalin investointi- ja elinkaarikustannusten laskennan ja hintakehityksen vaikutusten arviointia kehitetään siten, että suorituskykyjen rakentamiseen, käyttöön ja ylläpitoon kohdistuvia kustannuksia voidaan arvioida ja mitoittaa luotettavasti päätöksenteon perustaksi.
2. Sotilaallisten suorituskykyjen rakentamiseen, kehittämiseen ja ylläpitämiseen liittyvä hankintatoimi on entistä merkittävämmässä asemassa puolustusvoimien kehittämisessä ja on tästä johtuen osa puolustushallinnon ydintoimintaa.
 - » Puolustusministeriö ja pääesikunta uudistavat kehittämisohjelmiin liittyvän keskinäisen yhteistyön.
 - » Puolustusministeriö ohjaa hallinnonalan materiaaliajaa ja pääesikunta toimeenpanee sekä seuraa tehtyjen linjausten toteutumista hankintatoimessa.
3. Puolustusmateriaalihankinnat toteutetaan siten, että hankittava materiaali vastaa puolustusvoimauudistuksen mukaisten joukkojen vaatimuksia.
 - » Puolustusministeriö ja pääesikunta kehittävät puolustusmateriaalihankintoihin liittyvää keskinäistä yhteistyötä.
4. Kotimaassa toimiva puolustus- ja turvallisuusteollisuus on integroitu osa Suomen puolustusta ja huoltovarmuutta sekä kansainvälistä puolustusteollista yhteistyötä. Tämä edellyttää molemminpuolista sitoutumista ja avoimuutta.
 - » Puolustushallinto ja puolustus- ja turvallisuusteollisuus luovat yhdessä mekanismit kansalliselle ja kansainväliselle verkottumiselle.
 - » Puolustushallinto ja puolustus- ja turvallisuusteollisuus määrittelevät strategiset osaamisalueet ja kriittiset teknologiat sekä toimeenpanevat niitä koskevat linjaukset.
5. Sotilaallista huoltovarmuutta ja kotimaisen teollisuuden asemaa materiaalin toimittajana ja huolto-, ylläpito- ja korjaustoiminnassa kehitetään vastaamaan toimintaympäristön ja puolustushallinnon resurssien muutoksia.
 - » Puolustushallinto, työ- ja elinkeinoministeriö, Huoltovarmuuskeskus ja puolustus- ja turvallisuusteollisuus luovat yhdessä mekanismit, joilla tavoite saavutetaan.
6. Puolustus- ja turvallisuushankintadirektiivin edellyttämät ohjeistuksen, toimintatapojen ja prosessien uudistamiset toteutetaan. Hankintayksiköille kohdennetaan tarvittavat resurssit ja osaaminen hankintojen toteuttamiseksi uuden sääntelyn mukaisesti. Huoltovarmuus ja sitä koskevat vaatimukset on integroitu keskeiseksi osaksi hankintojen toteuttamista.
 - » Puolustusvoimat päivittää hankintatoimen ohjeistuksensa uuden puolustus- ja turvallisuushankintadirektiivin mukaiseksi. Prosessit ja toimintatavat uudistetaan huomioiden direktiivin vaatimukset. Hankintahenkilöstön koulutuksesta ja neuvonnasta huolehditaan ja hankintatoimen keskeiset asiakirjamallit uudistetaan.

1 Materiaalipolitiikan strateginen tavoitetila

Puolustusministeriön strategisen suunnitelman 2030 mukaan uskottavan puolustuskyvyn edellyttämät suorituskyvyt voidaan tulevaisuudessa turvata ainoastaan yhä syvenevällä verkottumisella ja viime kädessä yhteisen puolustuksen kautta. Tähän strategiseen suunnitelmaan perustuen materiaalipolitiikan 2020 tavoitetila asetetaan seuraavasti:

Puolustushallinnon materiaalipolitiikan tavoitteena on pitkäjänteisesti ylläpitää ja kehittää sotilaallista suorituskykyä hankkimalla puolustusvoimien tehtäviin soveltuvaa ja kansainvälisesti yhteensopivaa materiaalia ja palveluita. Materiaalipolitiikalla lisäksi varmistetaan suorituskyky, materiaalin kustannustehokkuus ja elinjakson hallinta myös poikkeusoloissa.

Materiaali on välttämätön osa uskottavaa puolustuskykyä. Tavoitetilassa 2020 puolustushallinto on verkottunut keskeisten kansallisten ja kansainvälisten kumppanien kanssa. Puolustusmateriaalin osalta on luotu mahdollisuudet liittoutumiselle. Materiaalin käytettävyys puolustusvoimien tehtäviin on varmistettu.

Puolustushallinnon materiaalialan rakenteita ja toimintatapoja on kehitetty osana puolustusvoimauudistusta. Kotimaassa toimiva puolustus- ja turvallisuusteollisuus on integroitu osa Suomen puolustusta ja huoltovarmuutta sekä kansainvälistä puolustusteollista yhteistyötä.

Puolustusmateriaalin hankintoihin kohdennetaan noin kolmasosa puolustusbudjetista ja materiaalin elinkaaren aikaiseen käyttöön ja ylläpitoon riittävä osa. Materiaalin vanhenemisen ja joukkojen vahvuuden pienenemisen aiheuttama suorituskykyvajetta on pienennetty muun muassa toimintatapoja ja rakenteita uudistamalla sekä verkottamalla.

Materiaalialan toimintatavat ja rakenteet on uudistettu osana puolustusvoimauudistusta. Sotilaallisten suorituskykyjen rakentamiseen, kehittämiseen ja ylläpitämiseen liittyvä hankintatoimi on puolustushallinnon ydintoimintaa.

Kotimaassa toimivan teollisuuden kykyä integroida, huoltaa ja korjata puolustusvoimien suorituskyvyn kannalta keskeisiä järjestelmiä on ylläpidetty ja kehitetty huoltovarmuuden takaamiseksi. Puolustushallinto toimii aktiivisesti kotimaisen ja kansainvälisen voimavara- ja huoltovarmuusyhteistyön kehittämisessä sekä viranomaisten että elinkeinoelämän kanssa.

Puolustusvoimien suorituskykyvaatimukset ja kehittämissuunnitelmat on mitoitettu puolustusvoimien tehtävien ja toimintaympäristön asettamien vaatimusten mukaisesti. Kehittämissuunnitelmiin perustuvat hankkeet on mitoitettu ja resursoitu oikein ja niissä on huomioitu valtion keskeiset turvallisuusedut ja huoltovarmuus.

Hankinnoissa on pyritty kotimaisuuteen silloin, kun se on taloudellisesti ja huoltovarmuussyistä perusteltua. Ulkomaisissa hankinnoissa on hyödynnetty monikansallista ja kahdenvälistä yhteistyötä hankintojen painopisteen ollessa valmiissa ja testatuissa tuotteissa. Kotimaisen kriittisen puolustusteollisen osaamisen ja kapasiteetin ylläpitämiseksi tutkimus- ja teknologia-alan kehittämistyötä on hankittu lähtökohtaisesti kotimaasta.

Sotilaallisiin suorituskykyihin liittyvä yhteistyö tutkimus- ja teknologia-alalla toimivien tahojen kanssa on tiivistä. Tutkimus- ja teknologia-yhteistyö on kansainvälisesti aktiivista ja verkottunutta. Kriittisten teknologioiden kehittämishankkeita tuetaan ja kotimaassa toimivan teollisuuden innovaatio- ja tuotantokykyä ylläpidetään valtion keskeisten turvallisuussetujen edellyttämällä tavalla ja laajuudessa.

Aktiivisella kansainvälisellä puolustusmateriaaliyhteistyöllä on osaltaan luotu edellytykset materiaalin kansainväliselle yhteensopivuudelle, avun vastaanottokyvylle, sotilaallisen huoltovarmuuden turvaamiselle, kustannustehokkaille hankinnoille ja puolustusvoimien kyvylle osal-

listua kansainvälisiin kriisinhallintaoperaatioihin. Kansainvälisten yhteistyöorganisaatioiden tarjoamia palveluita on hyödynnetty aktiivisesti ja laaja-alaisesti. Yhteistyöhankkeisiin osallistuminen on lähtökohtaisesti perustunut puolustusvoimien kehittämissuunnitelmiin.

Strateginen viestintä ja tietohallintoratkaisut tukevat materiaalipolitiikan ja materiaalihankkeiden toteuttamista. Riskienhallinta on oleellinen osa materiaalipolitiikan toteuttamista. Toimialalla on varmistettu tarvittava osaaminen ja oikein mitoitettut resurssit. Toiminta ja uudistusten toimeenpano on kestävä kehityksen ratkaisujen mukaista.

Kuvio 1:

Verkottunut puolustusratkaisu, johon materiaalipolitiikan tavoitela 2020 perustuu.

2 Uudistamisen lähtökohtana muutos

Kuluvalla vuosikymmenellä puolustushallinnolla on edessä mittavia muutoksia, jotka vaikuttavat myös materiaalipolitiikkaan. **Suorituskykyiset joukot** edellyttävät jatkossakin ajanmukaisen ja uskottavan puolustuskyvyn mukaisen varustuksen hankkimista. Tämän vuoksi puolustusmateriaalihankintoihin kohdennetaan noin kolmasosa puolustusbudjetista ja hankitun varustuksen käyttö ja ylläpito turvataan oikein mitoitulla resursoinnilla.

Muutospaineet aiheuttavat sen, että seuraavien materiaalipolitiikkaan vaikuttavien seikkojen välillä on löydettävä tasapaino:

- » puolustusvoimauudistus
- » eurooppalaisen puolustusteollisen kentän ja sisämarkkinoiden muutos
- » kustannustehokkuuden vaatimukset
- » suorituskykyiset joukot
- » materiaalin teknistyminen
- » ylläpitokustannusten nousu
- » huoltovarmuuden turvaaminen
- » kotimaisen teollisuuden asema
- » strategiset osaamisalueet ja kriittiset teknologiat

Puolustushallinnon materiaalian toimintatapoja ja rakenteita kehitetään osana puolustusvoimauudistusta siten, että joukkojen varustuksen vanhenemisesta ja vahvuuden pienene- misestä muodostuvaa suorituskykyvajetta pienennetään toimintatapoja ja rakenteita uudistamalla. Vaikka puolustusmateriaalihankintojen osuus on noin kolmasosa puolustusbudjetista, niin kustannustehokkuuden vaatimukset edellyttävät ratkaisuja, jotka palvelevat puolustusvoimien kokonaissuorituskykyä tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

Globaalin talouden kehityksen epävarmuus ja julkisen sektorin menojen pienentäminen,

mukaan lukien niukkenevat puolustusbudjetit, ovat yhteisiä muutospaineita Euroopan valtioille ja kannustavat niitä syventämään yhteistyötä puolustusmateriaalialalla. Euroopan unionissa ratkaisuja haetaan niin unionin yhteisellä turvallisuus- ja puolustuspolitiikalla kuin sisämarkkinoita kehittämällä. Eurooppalaisten puolustusmateriaalimarkkinoiden kehittämisessä yhä vahvemmaksi tekijäksi nousee Euroopan unionin lainsäädäntö hallitustenvälisen yhteistyön ohella. Euroopan unionin lisäksi muita keskeisiä puolustusmateriaalian yhteistyösuuntia ovat pohjoismainen yhteistyö, Naton rauhan- kumppanuusyhteistyö ja kahdenvälinen materiaalian yhteistyö.

Teknologian kehityksen myötä uhkana on, että puolustus- ja turvallisuusmateriaalin kehitys-, hankinta-, käyttö- ja ylläpitokustannukset kallistuvat yleistä hintatasoa nopeammin. Tämä lisää verkottumisen merkitystä erityisesti materiaalin elinkaarenhallintaa koskevassa tutkimus- ja teknologiatoiminnassa sekä materiaalihankkeissa. Kustannusten nousu edellyttää materiaalin ylläpito- ja huoltovarmuusjärjestelyiden uudistamista. Samalla on uudelleenarvioitava kotimaisen puolustus- ja turvallisuusteollisuuden asemaa suhteessa strategiaan osaamisalueisiin ja kriittisiin teknologioihin sekä teolliseen yhteistyön asemaa ja roolia huoltovarmuuden turvaamisessa.

Tasapainoinen materiaalipoliittisten uudistusten toimeenpano nousee kriittiseksi tekijäksi 2010-luvulla. Taloudelliset realiteetit, kustannustehokkuuden vaatimukset, verkottuminen sekä teknologinen kehitys vaikuttavat kaikkiin materiaalipolitiikan toimialoihin. Sotilaallisten suorituskykyjen rakentamiseen, kehittämiseen ja ylläpitämiseen liittyvä hankintatoimi on entistä merkittävämmässä asemassa puolustusvoimien kehittämisessä ja on tästä johtuen osa puolustusvoimien ydintoimintaa.

Materiaalipoliittisten uudistusten lähtökohtana on toimintatapojen muutos, joka ohjaa rakenteiden uudistamista.

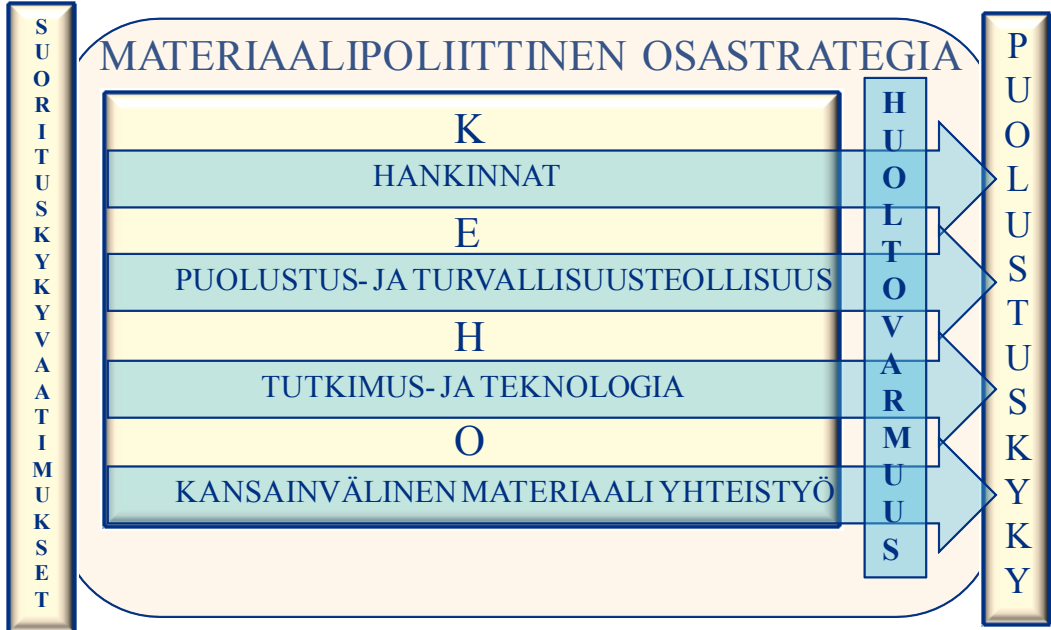
Puolustushallinnon materiaalipolitiikkaa toteutetaan seuraavilla materiaalian toimialueilla:

- » kehittämissuunnitelmat ja hankkeet
- » hankinnat
- » puolustus- ja turvallisuusteollisuus sekä vienninedistäminen
- » tutkimus- ja teknologiatuoto

Kansainvälistä yhteistyötä tehdään kaikilla edellä mainituilla toimialueilla siten, että yhteistyö tukee materiaalipolitiikan tavoitteiden saavuttamista.

Kuvio 2:

Materiaalian toimialueiden keskinäiset liittymäpinnat

3 Sotilaallisen huoltovarmuuden turvaaminen¹

Sotilaallisen huoltovarmuuden takaamiseksi on varmistettu keskeisen materiaalin saatavuus ja kotimaassa toimivan teollisuuden kyky integroida, huoltaa ja korjata puolustusvoimien suorituskyvyn kannalta keskeisiä järjestelmiä. Puolustushallinto toimii aktiivisesti kotimaisen ja kansainvälisen voimavara- ja huoltovarmuusyhteistyön kehittämisessä sekä viranomaisten että elinkeinoelämän kanssa.

Materiaalipolitiikan keskeinen tavoite on sotilaallisen huoltovarmuuden turvaaminen kaikissa tilanteissa. Suomi asettaa sotilaalliselle huoltovarmuudelle edelleen poikkeuksellisen korkeat vaatimukset.

Sotilaallisen huoltovarmuuden turvaamiseksi tärkeimpien joukkojen ja johtamisjärjestelmien materiaalin on oltava ajanmukaista ja määrävahvuksena sekä toimintakykyisenä puolustusvoimien hallussa.

Puolustusvoimien muiden sodan ajan joukkojen varustamiseksi hankitaan ja varastoidaan normaaliaikana sellainen sotavarustus, jota kriisin tai sodan uhatessa tai niiden aikana ei voida muulta yhteiskunnalta ottamalla eikä ostamalla saada käyttöön.

Valtion turvallisuuden kannalta kriittisellä kotimaassa toimivalla teollisuudella ylläpidetään poikkeusoloissa tarvittava huoltovarmuudellinen integraatio-, ylläpito-, huolto- ja muu osaaminen.

¹ Sotilaallisella huoltovarmuudella tarkoitetaan puolustusvoimien toimintakyvyn kannalta välttämättömien resurssien ja niihin liittyvien teknisten järjestelmien, ylläpidon ja huollon turvaamista poikkeusolojen ja niihin verrattavissa olevien häiriöiden varalta.

Huoltovarmuudella tarkoitetaan väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömien taloudellisten toimintojen ja niihin liittyvien teknisten järjestelmien turvaamista poikkeusolojen ja niihin verrattavissa olevien vakavien häiriöiden varalta.

3.1 Kehitysnäkymät ja haasteet

Sotilaallisella huoltovarmuudella varmistetaan materiaalin ja palveluiden saatavuus puolustusvoimien tehtäviin ja näin ylläpidetään suorituskykyä

Sotilaallisen huoltovarmuuden ylläpitäminen pelkäänsä kansallisin toimenpitein ja voimavaroin on entistä haastavampaa. Suomalaisen yhteiskunnan riippuvuus muista maista kasvaa ja verkostojen merkitys kasvaa muun muassa puolustusmateriaalin teknistymisen vuoksi. Tarve kansallisiin huoltovarmuusjärjestelyihin vähennee, jos turvallisuusympäristö kehittyy suotuisasti ja keskinäisriippuvuutta vahvistavat verkostot lisääntyvät.

Verkottumisen myötä kansainvälisten yhteistyötoimien merkitys lisääntyy. Keskeisessä asemassa on Naton huolto- ja hankintaorganisaatio NAMS (Nato Maintenance and Supply Agency) ja muut vastaavat järjestelyt. Kahdenväliset järjestelyt, kuten MoU-sopimukset, varmistavat osaltaan huoltovarmuutta.

Syvenevä Euroopan unionin yhteistyö tarjoaa sekä haasteita että mahdollisuuksia huoltovarmuudelle. Puolustus- ja turvallisuushankintadirektiivi avaa osan puolustusmateriaalihankinnoista eurooppalaiselle kilpailulle. Direktiivi tunnustaa puolustusmateriaalihankintojen erityispiirteet, kuten huoltovarmuus, ja sallii huoltovarmuutta koskevat vaatimukset hankinnoissa. Huoltovarmuus on myös tunnistettu yhdeksi keskeisistä perusteista, joiden nojalla jäsenvaltiolla on oikeus poiketa direktiivin säännöksistä.

Sotilaallisen huoltovarmuuden ylläpitämistä helpottaa direktiivi Euroopan unionin puolustusmateriaalisiirroista, jonka avulla lisätään toimitusvarmuutta Euroopan unionin sisäisissä puolustusmateriaalisiirroissa.

Lisäksi uuden teknologian käyttöönotto asettaa haasteita sotilaalliselle huoltovarmuudelle ja elinjakson ylläpidolle.

3.2 Strategian toteuttaminen

Maanpuolustuksen kannalta kriittisen puolustusmateriaalin ja järjestelmien elinjakson hallinta on kyettävä toteuttamaan kotimaassa puolustusvoimien toimenpitein, kotimaisin tai kansainvälisin kumppanuusjärjestelyin tai sitovin sopimuksin järjestelmätoimittajien kanssa.

Huoltovarmuus turvataan kilpailukykyisellä ja teknisesti edistyksellisellä teollisuudella, toimivilla logistisilla järjestelmillä, ostopalveluilla sekä tehokkaalla huolto-, ylläpito- ja korjaustoiminnalla. Suorituskyvyn turvaaminen edellyttää kansainvälisiä sopimusjärjestelyjä sekä pitkäaikaista strategista kumppanuutta materiaalin ja palvelujen tuottajien kanssa, joka kattaa ja takaa materiaalityömitukset sekä huolto- ja korjaustoimen saatavuuden myös poikkeusoloissa.

Sotilaallista huoltovarmuutta ja kotimaisen teollisuuden asemaa materiaalin toimittajana ja huolto-, ylläpito- ja korjaustoiminnassa on kehitettävä vastaamaan toimintaympäristön ja puolustushallinnon resurssien muutoksia.

Ulkomaiset huolto- ja ylläpitosopimukset varmennetaan kahden tai monenvälisin viranomaissopimusjärjestelyin.

Huoltovarmuuden turvaamiseksi osallistutaan ja vaikutetaan aktiivisesti kansainvälisissä huoltovarmuusjärjestelyissä ja kansainvälisen materiaaliyhteistyön forumeilla. Euroopan unionin syvenevä yhteistyö mahdollistaa uni-

onin ja sen jäsenmaiden voimavarojen hyödyntämisen huoltovarmuuden turvaamisessa. Maiden keskinäisriippuvuus edistää huoltovarmuutta, mutta se edellyttää aktiivista politiikkaa ja toimenpiteitä.

Huoltovarmuuden turvaaminen edellyttää verkottumista, aktiivista vaikuttamista ja huoltovarmuusjärjestelyistä sopimista myös kansallisella tasolla viranomaisten ja elinkeinoelämän kanssa. Entistä suurempi osa yhteiskunnan kriittisistä voimavaroista ja toiminnoista on yksityissektorin omistuksessa ja vastuulla. Puolustusvoimat on riippuvainen muun yhteiskunnan huoltovarmuudesta ja siten sotilaallista maanpuolustusta tukevasta tuotannosta ja järjestelmien ylläpidosta. Muun yhteiskunnan tukea tarvitaan erityisesti kriittisen puolustusteollisuuden ylläpitoon.

Puolustusvoimien sodan ajan joukkojen ottomateriaalia on saatavissa muulta yhteiskunnalta entistä vähemmän. Ottomateriaalin korjaus- ja huoltotoiminta ovat yhä vaikeammin sovitettavissa puolustusvoimien logistiikkajärjestelmään. Uskotavan (logistisen) suorituskyvyn takaamiseksi on teollisuuden luotava tehokkaasti muuhun yhteiskuntaan kytkeytyvä logistinen kokonaisuus.

Osana huoltovarmuusjärjestelyitä kehitetään avun vastaanottokykyä sekä Natossa että Euroopan unionissa.

4 Kehittämishjelmat ja hankkeet

Tavoitetilassa 2020 puolustusvoimien suorituskykyvaatimukset ja kehittämissohjelmat on mitoitettu puolustusvoimien tehtävien ja toimintaympäristön asettamien vaatimusten mukaisesti. Kehittämissohjelmiin perustuvat hankkeet on mitoitettu ja resursoitu oikein ja niissä on huomioitu valtion keskeiset turvallisuusedut ja huoltovarmuus.

4.1 Kehityssuuntaukset ja haasteet

Kehittämissohjelmien ja hankkeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa edellytetään korkeaa osaamista ja kehittämissohjelmien ja hankkeiden välistä yhteistyötä, jotta valittuja ratkaisuja voidaan tarkastella ja rakentaa puolustusvoimien kokonaissuorituskyvyn kannalta yhtenevästi. Tämä edellyttää kehittämissohjelmien ja hankkeiden johtamisen, hallinnoinnin ja toteuttamisen uudistamista siten, että tarvittavat resurssit saadaan käyttöön entistä joustavammin ja oikea-aikaisemmin. Puolustusvoimien kehittämissohjelmiin ja hankkeisiin osallistuvien ja niistä vastaavien organisaatioiden on toimittava entistä verkottuneemmin osana suorituskyvyn kehittämistä ja ylläpitoa.

4.2 Strategian toteuttaminen

Sotilaallista suorituskykyä ylläpidetään ja kehitetään puolustushallinnon strategiseen suunnitteluun perustuvilla puolustusvoimien kehittämisohjelmilla. Kehittämisohjelmilla määritetään puolustusvoimien lakisääteisten tehtävien toteuttamisen edellyttämät suorituskyvyt ja niiden reunaehdot. Suorituskyvyn rakentaminen ja ylläpitäminen toteutetaan kehittämisohjelmien alaisina hankkeina. Tämä hanketoiminta kuuluu puolustusvoimien ydintoimintoihin.

Hankkeissa määritetään suorituskyvyn rakentamisen reunaehdot ja tarvittavat resurssit sekä näistä johdetut kriittiset menestystekijät. Kehittämisohjelmien ja hankkeiden suunnitteluvaiheisiin sisällytetään materiaalipoliittinen ohjaus sekä huoltovarmuudelliset vaatimukset. Puolustusvoimissa pääesikunta ohjaa ja priorisoi puolustusvoimien kehittämisohjelmia ja hankkeita puolustusministeriön puolustus- ja materiaalipoliittisen ohjauksen mukaisesti.

Hankkeiden ohjaus, uudelleenarviointi, priorisointi ja keskeyttäminen ovat mahdollisia koko kehittämisohjelman ajan. Hankkeiden päätöksentekovaiheissa arvioidaan saavutettavan suorituskyvyn kriittiset menestystekijät yhtenäisellä ja vertailukelpoisella menettelyllä. Hanketta arvioitaessa tarkastetaan investointikustannusten lisäksi myös seurannaisvaikutukset ja elinjakokustannukset.

Puolustusministeriö ja pääesikunta uudistavat kehittämisohjelmiin liittyvän keskinäisen yhteistyön siten, että hallinnonalan materiaalipoliittinen ohjaus sekä hankkeista aiheutuvat materiaali-, henkilöstö-, talous-, kiinteistö-, ympäristö-, tietohallinto- ja lainsäädäntövaikutukset otetaan huomioon kokonaisvaltaisesti ja oikea-aikaisesti jo hankkeiden suunnitteluvaiheessa.

Kehittämisohjelmien, tilausvaltuuksien, hankkeiden ja hankintojen ajantasainen tilanekuvajärjestelmä otetaan käyttöön puolustusministeriössä ja puolustusvoimissa. Järjestelmä mahdollistaa ajantasaisen kehittämisohjelmien, hankkeiden ja hankintojen riskien hallinnan ja ohjauksen sekä antaa tarvittaessa perusteet nopealle päätöksenteolle.

Puolustusmateriaalin hanke- ja hankinta-osaamista sekä prosesseja kehitetään siten, että hallinnonalan vuosittaisen maksuosuussuunnitelman toteutuminen on mahdollista. Puolustusvoimille myönnetty puolustusmateriaalihanke- ja hankinta-osaamista käytetään oikein mitoitettuna ja suunnitellun sekä kehittämisohjelman edetessä tarkennettuna vuosittaisen budjetin mukaisesti. Toimintatapoja ja rakenteita uudistetaan siten, että kehittämisohjelmiin liittyvä rahoitussuunnittelu antaa luotettavan perustan vuosittaiselle valtuussuunnittelulle.

Kansainvälisessä puolustusmateriaaliyhteistyössä toiminnan kansallista koordinaatiota uudistetaan puolustusvoimien kehittämisohjelmia paremmin palvelevaksi.

Riskien hallinta integroidaan olennaiseksi osaksi kehittämisohjelmia ja hanketoimintaa siten, että se tukee kehittämisohjelmien johtamista. Hankkeet on kyettävä tarvittaessa keskeyttämään oikea-aikaisesti panos-tuotossuhteen ja kriittisten menestystekijöiden tarkastelun niin edellyttäessä. Toimintatapoja uudistetaan siten, että suorituskykyjen rakentamisen eri vaiheisiin liittyvä osaaminen kyetään säilyttämään, ja sitä voidaan hyödyntää uusissa kehittämisohjelmissä ja hankkeissa.

5 Hankinnat

Tässä luvussa esitetyllä puolustushallinnon hankintastrategialla luodaan yhtenäinen perusta hankintojen ohjaus- ja uudistamistoimenpiteille sekä määritetään ne osa-alueet ja toimenpiteet, joihin puolustushallinnon hankintatoimen kehittämässä jatkossa keskitytään.

Tämä strategia on väline, jolla ohjataan puolustushallintoa toimimaan puolustusministeriön hankintatoimen yleiset linjaukset huomioiden, ja jolla tuetaan hallinnonala hankintojen toimeenpanossa. Strategia ohjaa niin ydintoimintaan kuin tukitoimintaan kuuluvia hankintoja.

Puolustusvoimien organisaatioiden on sisällytettävä tämän strategian tavoitteet ja toimenpidelinjaukset mahdollisiin omiin hankintastrategioihin ja -ohjeistukseen.

Tavoitetilassa 2020 hankinnoissa on pyritty kotimaisuuteen silloin, kun se on taloudellisesti ja huoltovarmuussyistä perusteltua. Ulkomaisissa hankinnoissa on hyödynnetty monikansallista ja kahdenvälistä yhteistyötä hankintojen painopisteen ollessa valmiissa ja testatuissa tuotteissa. Kotimaisen kriittisen puolustusteollisen osaamisen ja kapasiteetin ylläpitämiseksi tutkimus- ja teknologia-alan kehittämistyötä on hankittu lähtökohtaisesti kotimaasta.

5.1 Kehityssuuntaukset ja haasteet

Puolustus- ja turvallisuushankintoja koskeva laki, jolla muun muassa saatetaan voimaan Euroopan unionin puolustus- ja turvallisuushankintadirektiivi, tulee voimaan vuoden 2011 aikana. Sääntely lisää oikeusvarmuutta, avoimuutta sekä tasapuolista ja syrjimätöntä kohtelua lain soveltamisalaa kuuluvissa hankinnoissa.

Laki tulee sisältämään merkittävän oikeus-suojauudistuksen, jonka voidaan toisaalta katsoa parantavan tarjoajien oikeusturvaa, mutta myös tuovan vaikeasti ennakoitavaa epävarmuutta hankintoihin. Vaikka ehdotettu sääntely ottaa pitkälti huomioon puolustus- ja turvallisuushankintojen erityispiirteitä, tulee se myös aiheuttamaan haasteita ainakin eri hankintaregiimien soveltamisalan määrittelyn, huoltovarmuuden turvaamisen sekä oikeus-suojauudistuksen tuomien epävarmuustekijöiden kohdalla.

Uusi laki lisää hankintayksiköiden työtä. On odotettavissa että puolustusmateriaalin hankintaprosessit uusine mekanismeineen pitkittyvät entisestään, mikä näkyy käytännössä lisäresurssien tarpeena. Hankintayksikköjen hallinnolliset kustannukset tulevat myös kasvamaan.

Lain soveltamisen alkuvaiheessa koulutuksen ja ohjeistuksen tarve lisääntyy.

5.2 Strategian toteuttaminen

Hankintastrategian tavoittilan saavuttaminen edellyttää seuraavia toimenpiteitä:

- » Suorituskykyä rakennetaan kehittämissuohjelmiin kuuluvilla hankkeilla, jotka muodostuvat useiden hankintojen kokonaisuuksista, joilla rakennetaan suorituskyvyn osatekijöitä. Puolustusministeriön materiaalipoliittinen ohjaus ulottuu kehittämissuohjelmata-solta hankintoihin.
- » Suorituskykyvaatimukset määritellään aina riittävän tarkasti rajaamatta kuitenkaan tarpeettomasti käyttökelpoisia ja potentiaalisia ratkaisuvaihtoehtoja – suorituskykyvaatimukset eivät ole ratkaisun kuvaus vaan syöte suunnittelulle.
- » Hankkeen suunnitteluvaiheessa selvitetään muiden valtioiden tarjoaman käytetyn materiaalin sopivuus.
- » Hankkeille ja hankintaprojekteille nimetään omistaja, johtoryhmä, hanke- ja projektipäällikkö. Hanke- ja projektihenkilöstön vaihtuvuus minimoidaan hankkeen ja hankinnan etenemisen varmistamiseksi. Hankkeiden ja projektien kokoonpanoihin resursoidaan hanke- ja hankintatoiminnan vaatima asiantuntemus ja edustus. Hankinnat toteutetaan kaupallisen-, juridisen-, teknisen, turvallisuus- sekä laadunvarmistusasiantuntijoiden yhteistyönä. Merkittävimpiin hankkeisiin ja hankintaprojekteihin nimetään edustus myös pääesikunnasta ja puolustusministeriöstä.
- » Hankinnat on toteutettava suunnitelmallisesti, tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina ja kustannustehokkaasti. Hankinnat tehdään valtiontalouden kannalta mahdollisimman edullisesti ja kaikessa suunnittelussa ja päätöksenteossa otetaan huomioon koko elinjakson kustannukset. Puolustushallinnon hankinnoissa noudatetaan soveltuvin osin valtion hankintastrategiaa. Hankintatoimi organisoidaan ja uudistetaan siten, että em. tavoitteet voidaan saavuttaa.
- » Yhteishankintayksiköitä ja muita kansallisia ja kansainvälisiä yhteistyömahdollisuuksia hyödynnetään täysimääräisesti. Yhteishankintayksiköjä, kuten Hansel Oy ja NAMSA (Nato Maintenance and Supply Agency), käytetään hankinnoissa aina, ellei erityisestä syystä muuta johdu. Yhteishankinnat ja muu kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö mahdollistaa volyyमितujen hyödyntämisen ja resurssien säästämisen.
- » Hankinnoissa - mukaan lukien puolustusjärjestelmät ja -tarvikkeet - käytetään hyväksi olemassa olevat kilpailumahdollisuudet ja hankinnat toteutetaan mahdollisimman avoimesti, tasapuolisesti ja syrjimättä.
- » Ulkomaisten hankintojen kohteena ovat pääsääntöisesti valmiit tuotteet ja järjestelmät, joiden toiminnallisesta luotettavuudesta on riittävä näyttö. Teknologia-alan tutkimus- ja kehitystyötä sisältävät hankinnat suunnataan pääsääntöisesti kotimaiselle teollisuudelle.
- » Riskien hallitsemiseksi prototyyppi- ja sarjahankinnat erotetaan omiksi kokonaisuuksiksi. Merkittävää kehitystyötä sisältävät sarjahankinnat aloitetaan prototyyppi-hankinnoilla.

Hankintastrategian tavoitetilan saavuttaminen edellyttää seuraavia toimenpiteitä:

- » Hankinnan kohteet ovat pääsääntöisesti yhteensopivia kansallisesti ja kansainvälisesti. Eri puolustushaarojen, aselajien ja joukkojen käytössä oleva materiaali on mahdollisimman yhtenevää. Hankintojen pääsääntönä on Nato- yhteensopivuus. Kansallisia erityisvaatimuksia asetetaan vain erityistapauksissa ja kehittämissuunnitelmissa asetettujen reunaehtojen mukaisesti. Kriisinhallintaoperaatioiden vaatimat hankinnat tehdään tarkoituksenmukaisuusperusteisesti ja erityisesti painottaen operaatioihin osallistuvien turvallisuutta.
- » Hankinnoissa ympäristövaatimukset huomioidaan kehittämissuunnitelmien asettamien reunaehtojen mukaisesti. Kestävän kehityksen mukaisesti hankinnoissa vähennetään materiaalista kuluttamista sekä haitallisia ympäristövaikutuksia tuotteen tai palvelun koko elinkaaren aikana.
- » Puolustusmateriaalihankintojen toteuttamisessa käytetään pääsääntöisesti Naton laadunvarmistusmenettelyä GQA (Government Quality Assurance), joka on kuvattu AQAP (Allied Quality Assurance Publication)- julkaisusarjassa.
- » Tarpeeton materiaali hylätään ja poistetaan käytöstä suunnitelmallisesti ja valtion kannalta edullisimmalla tavalla.
- » Valtion turvallisuuden kannalta kriittisten puolustusjärjestelmien ja -tarvikkeiden hankinnat toteutetaan aina valtion keskeiset turvallisuusintressit huomioiden.
- » Hankinnan kohteen arkaluontoisuudesta tai huoltovarmuuteen liittyvistä syistä johtuen hankinta voidaan toteuttaa EU:n puolustus- ja turvallisuushankintadirektiivistä poikkeavaa, rajatumpaa hankintamenettelyä noudattaen. Tällaisia kriittisiä järjestelmiä ja tuotteita ovat mm. tiedusteluun, johtamiseen, valvontaan, elektroniseen ja informaatioodankäyntiin liittyvät järjestelmät, huoltovarmuuden kannalta kriittisen teollisen tuotannon ylläpitoon liittyvät tuotteet, järjestelmät ja palvelut sekä muut valtion keskeisiin turvallisuusintresseihin liittyvät järjestelmät ja tuotteet.
- » Puolustusmateriaalihankinnoissa teollisen yhteistyön velvoitteen tarpeellisuus arvioidaan tapauskohtaisesti ja aina ennen tieto- tai tarjouspyynnön lähettämistä. Arvioinnissa kiinnitetään huomioita teollisen yhteistyön tavoitteiden lisäksi erityisesti siihen, ovatko tavoitteet saavutettavissa muutoin kuin teollisen yhteistyön velvoitteiden kautta. Teollisen yhteistyön velvoitetta ei aseteta hankinnoissa, joihin sovelletaan EU:n puolustus- ja turvallisuushankintadirektiivin määräyksiä. Näissä hankinnoissa on tarjouspyyntöön ja sopimukseen sisällytettävä riittävät huoltovarmuutta koskevat vaatimukset.
- » Hankintaan liittyvästä viestinnästä sen eri vaiheissa, ml. viestintävaluusta, sovitaan hyvissä ajoin. Lähtökohtana on aktiivinen ja avoin viestintä. Kaikki hankkeessa ja hankintaprojektissa mukanaolevat tietävät viestintävaluustallisen tahon hankkeen ja hankinnan kaikissa vaiheissa.

6 Puolustus- ja turvallisuusteollisuus

Tavoitetilassa 2020 kotimaassa toimiva puolustus- ja turvallisuusteollisuus on integroitu osa Suomen puolustusta ja huoltovarmuutta sekä kansainvälistä puolustusteollista yhteistyötä. Kotimaassa toimivan teollisuuden kykyä integroida, huoltaa ja korjata puolustusvoimien suorituskyvyn kannalta keskeisiä järjestelmiä on ylläpidetty ja kehitetty huoltovarmuuden takaamiseksi. Kriittisten teknologioiden kehittämishankkeita tuetaan ja kotimaassa toimivan teollisuuden innovaatio- ja tuotantokykyä ylläpidetään valtion keskeisten turvallisuusalueiden edellyttämässä laajuudessa ja tavalla. Kotimaisen kriittisen puolustus- ja turvallisuusteollisen osaamisen ja kapasiteetin ylläpitämiseksi tutkimus- ja teknologia-alan kehittämistyötä hankitaan lähtökohtaisesti kotimaasta. Puolustushallinto toimii aktiivisesti kotimaisen ja kansainvälisen voimavara- ja huoltovarmuusyhteistyön kehittämisessä sekä viranomaisten että elinkeinoelämän kanssa.

6.1 Kehityssuuntaukset ja haasteet

Puolustushallinto integroituu ja verkottuu yhä tiiviimmin ympäröivään yhteiskuntaan sekä käyttää entistä laajemmin hyväkseen elinkeinoelämän ja muun yhteiskunnan palveluita. Puolustusvoimat keskittyvät ydintoimintoihinsa ja tukitoiminnot hoidetaan teollisuuden ja muiden kumppaneiden toimesta kumppanuusstrategiasa linjatun mukaisesti. Teollisuuden ylläpito- ja innovaatio-osaaminen sekä integrointikyky ovat oleellinen osa uskottavaa puolustuskykyä.

Puolustushallinnon näkökulmasta kotimaisen puolustus- ja turvallisuusteollisuuden menestymisen ehtoina ovat sen keskinäinen yhteistoimintakyky, joustava ja nopea uudistumiskyky, riittävä panostus tutkimus- ja teknologia-toimintaan, korkealaatuiset tuotteet ja palvelut sekä kansainvälinen kilpailukyky. Yksittäisten osa-alueiden huippuosaamisen lisäksi eri yritys-

ten osaamista tulee kyetä yhdistämään verkottuneeksi osaamispohjaksi, joka on myös kansallisesti ja kansainvälisesti kilpailukykyinen.

Puolustusmateriaalialan kansainvälinen kilpailu kiristyy ja tapahtuu jatkossa yhä enemmän monikansallisten suurten yritysten ehdoilla. Uudet järjestelmät vaativat suurempia tuotekehityspanoksia, mikä lisää alan verkottumista ja konsolidoitumista.

Suomessa toimivalla puolustus- ja turvallisuusteollisuudella on lähtökohtaisesti omistuspohjasta riippumatta sama asema kuin suomalaisessa omistuksessa olevalla teollisuudella. Tällöin kuitenkin edellytetään, että kyseessä olevalla yrityksellä on tuotannollista tai vastaavaa toimintaa Suomessa ja, että tämä toiminta on riittävän laajamittaista, vakiintunutta, pysyvää ja perustuu Suomessa olevaan osaamiseen ja tietotaitoon.

Kriisivalmiuden kannalta keskeisten järjestelmien ja materiaalin integraatio-, ylläpito- ja kriisiajan vauriokorjauskykyä ja niihin liittyvää osaamista samoin kuin muuta osaamista kriisi- ja huoltovarmuuden kannalta kriittisillä osaamis- ja teknologia-alueilla rakennetaan yrityksiin, joissa on turvattu kansallinen omistus. Kansallinen omistus ja puolustushallinnon tarpeet tulee turvata strategisten osaamisalueiden ja kriittisten teknologia-alueiden osa-alueilla.

Kumppanuus ja strateginen kumppanuus ovat puolustushallinnon ja teollisuuden välisen yhteistyön keskeisiä ilmenemismuotoja. Kumppanuuden ja strategisen kumppanuuden kautta luodaan teollisuuden ja puolustushallinnon välille pitkäaikainen ja avoin yhteistyösuhde, jossa keskeistä on suhteen jatkuvuus, sopimuspuolten välinen luottamus, laaja keskinäinen informaation vaihto, yhteiset kehittämistavoitteet sekä yhteistyön hyötyjen ja rasitteiden jakaminen. Kumppanuuden ja strategisen kumppanuuden varaan rakennetaan verkottunut yhteistyösuhde ja toimintamallit, jotka tukevat uskottavaa puolustuskykyä kaikissa tilanteissa. Puolustushallinnon osalta merkittäviä hyötyjä muodostuu toimintojen taloudellisesta tehostumisesta.

Eurooppalaisen sisämarkkinalainsäädännön uudistumisen myötä teollisen yhteistyön (vasta-kaupat) tarpeiden oikein mitoittaminen korostuu ja tarpeet tulee kyetä määrittelemään entistä tarkemmin ja yksityiskohtaisemmin.

Merkittävä tekijä puolustus- ja turvallisuusteollisuuden yleiselle kehittämiselle ovat uudenlaiset uhat, jotka vaikuttavat sekä puolustusmateriaalitarpeisiin että viranomaisyhteistyön tiivistymiseen. Perinteisen puolustusteollisuuden rinnalla uudenlainen turvallisuusala (Homeland Security) kasvaa avaten uusia mahdollisuuksia mm. siten, että siviilikäyttöön kehitettyä huipputeknologiaa sovelletaan yhä useammin puolustusvoimien tarpeisiin, etenkin ohjelmistoperusteisissa johtamisjärjestelmissä.

Useiden eri maiden puolustusvoimat hakevat entistä enemmän valmiita hyllytavaratyypistä materiaalia (Military Of The Self, MOTS / Commercial Of The Self COTS). Tämä korostaa laajan järjestelmä- ja integraatio-osaamisen merkitystä sekä saatavuuden varmistamista teollisuuden kansainvälisten logistiikkaverkostojen ja päätoimittajien (prime) kautta.

6.2 Strategian toteuttaminen

Uskottavan puolustuskyvyn kannalta Suomessa toimivan puolustus- ja turvallisuusteollisuuden liiketoiminnan vahvistaminen osana sotilaallista huoltovarmuutta on puolustushallinnolle ensisijaisen tärkeää. Näin ollen puolustushallinto edistää omalta osaltaan puolustus- ja turvallisuusteollisuuden tuotannon ylläpitoa ja kehittämistä uskottavan puolustuskyvyn kannalta strategisilla ja kriittisillä kompetenssialueilla ja luo aktiivisesti edellytyksiä Suomessa olevan huoltovarmuuden edellyttämän integraatio-, ylläpito- ja innovaatiokyvyn sekä kriisiajan vauriokorjauskyvyn kustannustehokkaalle kehittämiselle ja ylläpitämiselle.

Kotimaisen puolustus- ja turvallisuusteollisuuden aseman vahvistamisen keinoina ovat osaamispohjan kehittäminen ja toimintaedellytysten parantaminen. Tämä vaatii kotimaiselta teolli-

suudelta ja puolustushallinnolta yhteistä ja pitkäjänteistä suunnittelua ja sitoutumista.

Keskeisimmät toimenpiteet kotimaisen puolustus- ja turvallisuusteollisuuden toimintaedellytysten parantamiseksi toteutetaan informoimalla järjestelmällisesti teollisuutta puolustusvoimien tarpeista ja strategisista linjauksista, toteuttamalla strategisten osaamisalueiden ja kriittisten teknologioiden edellyttämät toimenpiteet, uudistamalla teollisen yhteistyön veloitteiden toimeenpano mitoittamalla ne palvelemaan teollisuutta ja puolustusvoimia täysimääräisesti sekä uudistamalla puolustushallinnon ja teollisuuden yhteistoimintatapoja.

Puolustushallinto edistää teollisuuden tutkimus- ja teknologiatointa puolustusvoimien kehittämishojelmien lähtökohdista siten, että tutkimus- ja teknologia-alan kehittämistyötä hankitaan lähtökohtaisesti kotimaasta. Lisäksi puolustushallinto tehostaa omalta osaltaan teollisuuden viennedistämistoimenpiteitä strukturoimalla ja systematisoimalla toimintatapojaan.

Puolustushallinnon ja teollisuuden yhteistyö perustuu avoimeen vuoropuheluun sekä puolustushallinnon ja valtion keskeisten turvallisuus- etujen ja huoltovarmuuden tarpeiden pohjalta tehtäviin yhteisiin analyyseihin ja toimintatapamalleihin. Avoin yhteistyö teollisuuden ja puolustushallinnon kesken edistää puolustusvoimien tehtävien toteuttamista sekä teollisuuden kykyä ottaa kokonaisvaltaisempi vastuu suorituskykyjen kehittämisen ja ylläpitämisen teollisista toiminnoista. Teollisuuden osaamista hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hakkeiden valmistelussa.

Sotilaallisten suorituskykyjen ja puolustus- ja turvallisuusteollisuuden tuotanto- ja innovaatiokyvyn ylläpitämiseksi strategiset osaamisalueet ja kriittiset teknologia-alueet määritellään ja niitä tarkennetaan ja uudistetaan säännöllisesti puolustusvoimien tarpeita vastaaviksi. Puolustushallinto tukee kotimaisen puolustus- ja turvallisuusteollisuuden pyrkimyksiä saavuttaa vahva asema valituilla strategisilla osaamisalueilla ja kriittisillä teknologia-alueilla eurooppalaisessa puolustus- ja turvallisuusteollisuudessa.

7 Tutkimus- ja teknologiatoiminta

Tavoitetilassa 2020 suorituskykyihin liittyvä yhteistyö tutkimus- ja teknologiatoimialojen kanssa on tiivistä. Tutkimus- ja teknologia-yhteistyö on kansainvälisesti aktiivista ja verkottunutta. Kriittisten teknologioiden kehittämishankkeita tuetaan ja kotimaassa toimivan teollisuuden innovaatio- ja tuotantokykyä ylläpidetään valtion keskeisten turvallisuusetujen edellyttämällä tavalla.

7.1 Kehityssuunnat ja haasteet

Puolustushallinnon verkottuneella tutkimus- ja teknologiatoiminnalla luodaan edellytyksiä suorituskykyjen resurssitehokkaalle ja oikea-aikaiselle toteuttamiselle sekä järjestelmien ja joukkojen materiaalin ylläpitämiselle, ajanmukaistamiselle ja hankinnoille.

Puolustusvoimien suorituskykyjen rakentamista tukevaa tutkimus- ja teknologiatoimintaa toteutetaan tiiviissä yhteistyössä kotimaisen teollisuuden ja tutkimusyhteisöjen kanssa. Euroopan puolustusvirasto (EDA) on ensisijainen tutkimus- ja teknologia-alan kansainvälinen yhteistyökanava. Verkottuneella teknologiatoiminnalla luodaan suomalaisen puolustukseen yhteistoimintakykyä ja yhteensopivuutta eurooppalaisten toimijoiden kanssa sekä luodaan mahdollisuuksia mahdolliselle liittoutumiselle.

Tutkimus- ja teknologiatoiminnan resurssien suuntaamisen kannalta on oleellista selvittää ne alueet, joilla osaamista tulevaisuudessa tarvitaan. Tämä tieto hankitaan perehtymällä puolustusjärjestelmän tavoitetilakuvauksiin sekä teknologisiin toteuttamisvaihtoehtoihin.

Yhä suurempi osa siviilitutkimuksesta ja innovaatioympäristöstä on hyödynnettävissä myös puolustus- ja turvallisuussektorilla. Tutkimus- ja teknologiatoiminnassa ja tuotekehityksessä pyritään yhä enemmän ja nopeammin innovaatiosta tuotteeseen.

7.2 Strategian toteuttaminen

Tutkimus- ja teknologiatoiminnan valmiuksien kehittäminen

Tutkimus- ja teknologiatoiminnan keskeisimmät alueet ovat strateginen teknologiatoiminta ja strateginen teknologiatutkimus. Strategisella teknologiatoiminnalla varmistetaan kansallinen puolustusteknologian hallintakyky. Strategisella teknologiatutkimuksella tuotetaan käsitys teknologisesta kehityksestä ja sen tuomista mahdollisuuksista ja uhkista.

Teknologiatoiminnalla hallitaan lisäksi puolustusmateriaalin hankintaan liittyviä riskejä erottamalla toisistaan teknologisten valmiuksien kehittäminen, prototyyppiin tai integrointiin liittyvä kehittäminen ja materiaalin sarjahankinta. Myös prototyyppisiin ja integrointiin liittyvä kehittäminen suunnitellaan ja toimeenpannaan puolustusvoimien kehittämissuunnitelmissa.

Kotimaisia teknologisia valmiuksia kehitetään teknologiaohjelmilla, teknologiasiiroilla, teollisella yhteistyöllä, osallistumalla kansainvälisiin ja kansallisiin puolustus- ja turvallisuusteknologiahankkeisiin sekä tarkoituksenmukaisilla immateriaalioikeusjärjestelyillä. Teknologisen osaamisen kehittämisessä tukeudutaan laaja-alaisesti kansallisiin osaamisverkostoihin sekä kansainväliseen yhteistyöhön. Kotimaahan pyritään kohdentamaan tuotanto- ja innovaatiokyky, joka liittyy keskeisesti integrointiin, toimivuuden todentamiseen, elinjakson hallintaan, vauriokorjauskykyyn ja huoltovarmuuteen. Teknologiaohjelmilla luodaan kotimaahan kriittistä osaamista, jolla varmistetaan puolustusjärjestelmän suorituskyvyn hallinta ja puolustusvoimien kyky toimia kustannus- ja suorituskykytietoisena ostajana sekä varmistetaan kriisiajan huoltovarmuus.

Kansalliset tutkimus- ja teknologiahankkeet yhdistetään Euroopan puolustusviraston tai muun tahon kautta tapahtuvaan eurooppalaiseen kahden- tai monenväliseen tutkimus- ja teknologiayhteistyöhön aina kun se on mahdollista. Samalla lisätään kotimaisen teollisuuden mahdollisuuksia yhteistyöhön ja verkottumiseen ja näin aktivoidaan pienten ja keskisuurten yritysten mukaantuloa yhteistyöhön.

Teknologian kehittämistoiminnassa ja viedinvalvonnassa varmistetaan kansalliset turvallisuusnäkökohdat

Kykyjen määrittely ja strategiset osaamisalueet

Tavoiteltava teknologinen taso sovitetaan vastaamaan puolustusvoimien suorituskykyvaatimusten ja toimintaympäristön asettamia vaatimuksia sekä käytössä olevia resursseja. Teknologiatoiminnan painopisteinä ovat puolustusvoimien suorituskyvyn kehittämisen ja käytön kannalta kriittiset teknologiat, jotka perustuvat puolustusjärjestelmän tavoitetilaa ja suorituskykyvaatimuksiin.

Puolustusjärjestelmän kehittämisen ja toimintakyvyn varmistamisen kannalta välttämättömät teknistoiminnalliset kyvyt määritellään strategisiksi (teknologisiksi) osaamisalueiksi. Strategisten osaamisalueiden hallinnan kannalta kriittisten teknologioiden tavoittila ja kehittämisen painopistealueet määritellään ja teknologiaohjelmat keskitetään aloihin, jotka parhaiten tuottavat puolustusjärjestelmän tarvitsemaa osaamista ja parantavan puolustusteollisuuden kilpailukykyä.

Teknologian hankinta

Sotilaallisen suorituskyvyn ylläpitämiseen ja kehittämiseen tarvittava teknologia hankitaan ensisijaisesti valmiina ja toimivaksi todennettuna. Valmiin teknologian integrointi puolustusjärjestelmään edellyttää pääsääntöisesti kehitystyötä, erityisesti tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmien osalta.

Kotimaisen kriittisen puolustusteollisen osaamisen ja kapasiteetin ylläpitämiseksi teknologian kehityspanokset pyritään suuntaamaan lähtökohtaisesti kotimaahan. Tällöin osaaminen ja valmiudet ovat käytettävissä myös muissa hankkeissa.

Teknologian tuonnissa huomioidaan sen käytettävyys puolustusvoimien kaikissa tehtävissä.

Verkostoituminen kotimaassa

Puolustusvoimien, turvallisuusviranomaisten sekä kotimaisen tiede- ja teollisuusyhteisön teknologia-alan yhteistoiminnan tehostamiseksi tärkeimmille kriittisille teknologia-alueille luodaan osaamisverkostot. Osaamisverkoston jäsenten kanssa luodaan tutkimus- ja kehittämispalveluiden hankinnan puitejärjestelyt sekä turvataan osaamisen pitkäjänteisen kehittämisen ja ylläpitämisen edellyttämät resurssit.

Teknologiatoiminnan yhteistyömekanismeja kehitetään puolustus- ja turvallisuusteknologian tutkimuksen ja kehittämisen rahoitusjärjestelyiden, asiakastarpeen tunnistamisen ja toiminnan koordinoinnin sekä tulosten laajamittaisen hyödynnettävyyden tehostamiseksi.

Teknologioiden koordinoinnilla varmistetaan tutkimus- ja teknologiaresurssien sekä verkostojen tehokas käyttö sekä tulosten laajamittainen hyödyntäminen

Kansainvälinen teknologiatyö

Kansainvälinen teknologiyhteistyö perustuu strategiseen teknologiseen tutkimukseen, osamisverkostojen kehittämiseen tai teknologiaohjelmiin sekä teknisen kehittämisen osalta puolustusvoimien kehittämisohjelmiin.

Euroopan puolustusvirasto on tärkein puolustusteknologisen tutkimuksen ja kehittämisen kansainvälinen yhteistyöfoorum. Eurooppalaisia tutkimus- ja teknologiatoinninan kehittämistä tuetaan osallistumalla aktiivisesti tutkimuksen ja teknologian eurooppalaiseen strategiatyöhön ja yhteisiin tutkimushankkeisiin erityisesti Euroopan puolustusvirastossa. Verkottuneella ja aktiivisella yhteistyöllä tuetaan suorituskykyjen kehittämistä. Yhteistyötä tehdään ensisijaisesti kriittisten teknologioiden alueilla.

Naton rooli teknologiatoinninnassa liittyy pääsääntöisesti toiminnallisen ja teknisen yhteensopivuuden kehittämiseen, tekniikan hankinnassa ja toimittamisessa noudatettaviin standardeihin sekä koulutukseen. Pohjoismaisen yhteistyön (NORDEF) puitteissa pyritään ensisijaisesti luomaan yhteistä huoltovarmuutta ja kriisinhallinnan suorituskykyä. Kahdenväliseen tai monenkeskiseen yhteistyöhön pyritään erityisesti sellaisilla alueilla, joilla teknologian vapautuskysymykset tai kansallisen turvallisuuden kannalta olennaiset salassapito- syyt tätä edellyttävät.

Immateriaalioikeudet

Immateriaalioikeuksien hallinnalla varmistetaan puolustusjärjestelmän kriittisten järjestelmien toimintakyky ja kotimaisen teollisuuden toimintaedellytykset. Immateriaalioikeudet jäävät puolustusvoimille puolustusvoimien rahoittamissa hankkeissa aina, kun kyseessä on kriittinen teknologia, joka on salassa pidettävä tai välttämätön uuden teknologian integroimisessa osaksi puolustusjärjestelmää. Muilta osin immateriaalioikeudet luovutetaan teollisuudelle tapauskohtaisesti kuitenkin siten, että puolustusvoimien vapaa käyttöoikeus varmistetaan. Harvinta on aina tehtävä tapauskohtaisesti ja puolustusvoimien edut turvaten.

8 Kansainvälinen materiaaliyhteistyö

Tavoitetilassa 2020 aktiivisella kansainvälisellä materiaaliyhteistyöllä on osaltaan luotu edellytykset materiaalin kansainväliselle yhteensopivuudelle, avun vastaanottokyvyille, sotilaallisen huoltovarmuuden turvaamiselle, kustannustehokkaille hankinnoille ja puolustusvoimien kyvyille osallistua kansainvälisiin kriisinhallinta- operaatioihin. Kansainvälisten yhteistyöorganisaatioiden tarjoamia palveluita on hyödynnetty aktiivisesti ja laaja-alaisesti. Yhteistyöhankkeisiin osallistuminen on lähtökohtaisesti perustunut puolustusvoimien kehittämissuunnitelmiin.

Suomi on aktiivinen toimija materiaalialan kansainvälisessä yhteistyössä ja osallistuu eurooppalaiseen puolustusmateriaalialan kehittämiseen kansallisista - puolustushallinnon sekä myös puolustus- ja turvallisuusteollisuuden - lähtökohdista. Kansainvälisissä yhteistyöhankkeissa on kiinnitetty erityisesti huomiota EU- ja pohjoismaiseen yhteistyöhön sekä transatlanttiseen yhteistyöhön. Kahdenvälistä yhteistyötä on kehitetty erityisesti vienninedistämisen näkökulmasta.

8.1 Kehityssuuntaukset ja haasteet

Puolustushallinto toimii aktiivisesti kansainvälisessä materiaaliyhteistyössä Euroopan unionissa ja puolustusvirastossa, pohjoismaisessa puolustusalan yhteistyössä (NORDEFECO) ja Natossa sekä kahdenvälisessä yhteistyössä. Aktiivisella ja verkottuneella toiminnalla pyritään ennen kaikkea kustannustehokkaisiin ja yhteensopiviin ratkaisuihin, jotka tukevat puolustusvoimien suorituskykyjen kehittämistä ja sotilaallista huoltovarmuutta.

Euroopan puolustusvirasto on tärkein puolustusmateriaalialan kansainvälinen yhteistyöfoorumi. Suomi kehittää systemaattisesti EDA:n toimintatapoja osallistumalla sen toimintaan. Euroopan komission merkitys puolustusmateriaalikeskusteluissa on kasvanut etenkin sisäisiä puolustustarvikesiirtoja ja puolustus- ja turvallisuushankintoja koskevien direktiivien myötä. Markkinoiden avaaminen sekä muut puolustusteollisuutta koskevat aloitteet tulevat pysymään komission agendalla jatkossakin, ja puolustushallinnon tulee huomioida tämä omassa, Euroopan puolustusmarkkinoita koskevassa, vaikuttamistyössään.

NORDEFECO on keskeisessä roolissa kansainvälisessä materiaaliyhteistyössä ja sen rooli kasvaa materiaalipolitiikan alalla. Tarkastelujakson aikana NORDEFECO yhteistyössä käynnistään yhteispohjoismaisia materiaalihankkeita. Pohjoismaiset materiaalihankkeet kehittyvät erityisesti sotilaallisen kriisinhallinnan, huoltovarmuuden ja kustannustehokkuuden lähtökohdista.

Puolustushallinto osallistuu aktiivisesti Naton kumppanimaille avaamaan materiaalialan toimintaan ja sen kehittämiseen. Suomi osallistuu tarkkailija-jäsenenä Naton materiaalialan huoltoviraston (NAMSA) sekä Naton räjähdeturvallisuusorganisaation (MSIAC) toimintoihin.

Kahdenvälisesti Suomi tekee materiaaliyhteistyötä niin kutsuttujen yhteistyöpöytäkirjojen (Memorandum of Understanding, MoU) pohjalta. Kahdenvälinen yhteistyö syventää kansainvälistä materiaaliyhteistyötä Suomelle keskeisten valtioiden, kuten Yhdysvallat, kanssa.

8.2 Strategian toteuttaminen

Osallistuminen Euroopan puolustusviraston toimintaan avaa mahdollisuuden osallistua eurooppalaiseen materiaalialan yhteistyöhön sekä liittää alan kotimaiset osaajat osaksi Euroopan puolustusteollista pohjaa (EDTIB). EDA-yhteistyöllä kehitetään materiaalisia suorituskykyjä sekä luodaan edellytykset yhteishankkeille harmonisoimalla vaatimuksia ja aikatauluja eurooppalaisittain sekä mahdollistetaan kustannustehokkaat materiaalihankinnat.

Pohjoismaisen puolustusalan yhteistyön, NORDEFCON:n puitteissa kehitetään ensisijaisesti yhteistä huoltovarmuutta, kriisinhallinnan suorituskykyjä ja aikaansaadaan taloudellisia säästöjä. Toimintamuotoja ovat NORDEFCON:n alaisissa työryhmissä tapahtuva materiaalin kehitysvaihetta koskeva tiedonvaihto sekä yhteistyö hankinnoissa, vastaanotossa ja elinkaaren aikaisessa huollossa ja ylläpidossa.

Nato-yhteistyöllä Suomi kehittää omia toimintatapojaan sekä järjestelmiään Nato-yhteensopiviksi. Nato-yhteensopivuus edesauttaa kansainvälistä yhteistyötä kriisinhallintaoperaatioissa, avun vastaanottamisessa ja ylläpitotuen saamisessa. Nato-yhteistyö mahdollistaa tiedon saannin eri työryhmien toiminta-alueilla sekä Naton toimintatapojen omaksumisen. Nato-yhteistyön kautta Suomi voi myös hankkia teknilliset ja taktiset perusteet järjestelmien vaatimustenmäärittelyä varten. Nato-yhteistyötä edistääkseen Suomi lähettää puolustushallinnon siiviili- ja sotilashenkilöstöä materiaalialan keskeisiin Naton päämaja- ja esikuntatehtäviin sekä koulutustilaisuuksiin.

Kahdenvälistä yhteistyötä tiivistetään erityisesti Yhdysvaltojen ja muiden EU:n ulkopuolisten maiden kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on vienninedistäminen ja yhteishankkeet, joita ei voida tehdä kansainvälisten organisaatioiden puitteissa. Osallistuminen kansainvälisiin puolustusmateriaalialan näyttelyihin on osa kahdenvälistä yhteistyötä.

Puolustushallinnon on kohdennettava taroituksenmukaiset resurssit kansainvälisen materiaaliyhteistyön systemaattiselle toteuttamiselle.

Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence